

**Філософія основних сфер і напрямів
людської життєдіяльності:
Словник – довідник**

Львів
Видавництво «Новий Світ-2000»
2022

УДК 101(075)

Рекомендувала Науково-методична рада Національного університету
«Львівська політехніка» як навчальний словник – довідник
(протокол № -- від 07.07.2022 р.)

Рецензенти:

Голубович Інна Володимирівна, доктор філософських наук,
професор, професор кафедри філософії та основ загально гуманітарного
знання, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова;

Возняк Володимир Степанович, доктор філософських наук,
професор, професор кафедри філософії імені професора Валерія
Григоровича Скотного, Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка;

Климанська Лариса Дмитрівна, доктор філософських наук,
професор кафедри соціології та соціальної роботи Інституту гуманітарних
та соціальних наук, Національного університету «Львівська політехніка».

Філософія основних сфер і напрямів людської життєдіяльності:
Словник – довідник / З ініціативи д. соціологічних наук, проф. В.М. Пічі;
за наук. ред. д. філос. наук., проф. В.Л. Петрушенка. – Львів: «Новий Світ-
2000», 2022. – 342 с.

ISBN 978-966-418-322-9

Ще від перших століть утвердження філософії вона не лише включала в своє предметне поле інші численні науки, а й прагнула осмислити їх основи, походження, антропологічні та соціальні функції, вписати дані науки та напрями проявів людської життєвої активності в рух суспільної історії. Пропонований увазі читачів Словник-довідник орієнтований на те, щоб надати стисло, проте достатньо повну інформацію про названі спрямування філософських досліджень. В наш час, разом із стрімкою диференціацією наук, з появою новітніх сфер людської життєдіяльності завдання їх філософського осмислення значною мірою актуалізується. Словник-довідник покликаний хоч якоюсь мірою постати відповіддю на подібний сучасний запит.

Призначений для студентів, аспірантів, науковців, працівників різних сфер життя сучасного суспільства та для всіх, кого цікавить філософська проблематика.

ISBN 978-966-418-322-9

© Видавництво Новий Світ – 2000, ФОП Піча С.В., 2022

© Авторський колектив, 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
ФІЛОСОФІЯ Agile-менеджменту.....	7
ФІЛОСОФІЯ АБСОЛЮТУ	9
ФІЛОСОФІЯ АЛГОРИТМІЧНОГО МИСЛЕННЯ І КУЛЬТУРИ.....	16
ФІЛОСОФІЯ БУТТЄВОГО ВКОРІНЕННЯ ЛЮДИНИ.....	22
ФІЛОСОФІЯ БУТТЯ (в основних концепціях та категоріях).....	28
ФІЛОСОФІЯ БУТТЯ (в короткому історичному огляді)	39
ФІЛОСОФІЯ ВІКОВИХ СТАНІВ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ	46
ФІЛОСОФІЯ ВИХОВАННЯ.....	57
ФІЛОСОФІЯ ВІЛЬНОГО ЧАСУ	59
ФІЛОСОФІЯ ВЛАДИ	67
ФІЛОСОФІЯ ВЧИНКУ	74
ФІЛОСОФІЯ ГЕНДЕРУ	77
ФІЛОСОФІЯ ГЕРОЇЗМУ.....	82
ФІЛОСОФІЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: соціально-філософські підходи.....	85
ФІЛОСОФІЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: парадигмальний підхід.....	88
ФІЛОСОФІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	90
ФІЛОСОФІЯ ГУМАНІЗМУ	94
ФІЛОСОФІЯ ДІАСПОРАЛЬНОГО БУТТЯ.....	98
ФІЛОСОФІЯ ДІЯЛЬНОСТІ	105
ФІЛОСОФІЯ ДОЗВІЛЛЯ	112
ФІЛОСОФІЯ ДУХОВНОСТІ.....	116
ФІЛОСОФІЯ ЕВДЕМОНІЗМУ	119

ФІЛОСОФІЯ ЕКОНОМІКИ.....	125
ФІЛОСОФІЯ ЕМІГРАЦІЇ.....	128
ФІЛОСОФІЯ ЗДОРОВОГО ГЛУЗДУ	137
ФІЛОСОФІЯ ЗДОРОВ'ЄЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА	142
ФІЛОСОФІЯ ЗНАННЯ.....	146
ФІЛОСОФІЯ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ	156
ФІЛОСОФІЯ ІСТОРІЇ.....	164
ФІЛОСОФІЯ КРЕАТИВНО-ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ.....	168
ФІЛОСОФІЯ КРЕАТИВНОЇ ОСВІТИ.....	172
ФІЛОСОФІЯ КРЕАТИВНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	175
ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ (КУЛЬТУРФІЛОСОФІЯ)	177
ФІЛОСОФІЯ ЛЮБОВІ	186
ФІЛОСОФІЯ ЛЮДИНИ.....	189
ФІЛОСОФІЯ МАЛИХ СПРАВ (МАЛИХ ДІЛ)	196
ФІЛОСОФІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ	200
ФІЛОСОФІЯ МІФОЛОГІЗАЦІЇ МАСОВОЇ СВІДОМОСТІ.....	206
ФІЛОСОФІЯ МОВИ	209
ФІЛОСОФІЯ НАУКИ	209
ФІЛОСОФІЯ НООСФЕРНОЇ ДУХОВНОСТІ	213
ФІЛОСОФІЯ НООСФЕРОГЕНЕЗИСУ ЛЮДИНИ І СУСПІЛЬСТВА ...	215
ФІЛОСОФІЯ ОСОБИСТОСТІ.....	220
ФІЛОСОФІЯ ПІЗНАННЯ.....	228
ФІЛОСОФІЯ ПОВСЯКДЕННЯ.....	234
ФІЛОСОФІЯ ПРАЦІ	236

ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ	246
ФІЛОСОФІЯ СІМ'Ї ТА СІМЕЙНИХ СТОСУНКІВ.....	250
ФІЛОСОФІЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ	260
ФІЛОСОФІЯ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЙ	267
ФІЛОСОФІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	271
ФІЛОСОФІЯ СОЦІАЛЬНОСТІ	275
ФІЛОСОФІЯ СОЦІУМУ ТА СОЦІАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ	278
ФІЛОСОФІЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ОНТОГЕНЕЗУ ТА ФІЛОГЕНЕЗУ	284
ФІЛОСОФІЯ ТВОРЧОСТІ	287
ФІЛОСОФІЯ ТЕРОРИЗМУ	291
ФІЛОСОФІЯ ТЕХНІКИ.....	303
ФІЛОСОФІЯ ТЕХНІКИ (доповнення).....	307
ФІЛОСОФІЯ УТИЛІТАРИЗМУ	308
ФІЛОСОФІЯ ЦІННОСТЕЙ.....	316
ФІЛОСОФІЯ ЦИФРОВОЇ ЛЮДИНИ І ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА	323
ФІЛОСОФІЯ ЧАСУ	325
ФІЛОСОФІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (історія та концепції)	333
ФІЛОСОФІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (особливості впровадження ШІ.)	338
АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ	340

ПЕРЕДМОВА

Дата видання даного Словника-довідника красномовно свідчить про те, що редактори завершили його підготовку за умов жахливої загарбницької війни РФ проти України. Проте задум даного видання виник ще до цих сумних подій: професор В.М. Піча висунув ініціативу, а професор В.Л. Петрушенко розробив загальну концепцію Словника-довідника ще у 2021 році. За набором пропонованих статей він спочатку був ширшим, як мінімум, на третину, але реальні події життя внесли в наші плани свої корекції: не всі автори за різких змін обставин життя змогли включитись в роботу над обраними статтями і не всі навіть мали фізичну змогу це зробити. Тому редакція Словника-довідника спочатку хотілася відмовитись від проекту, але в останні дні все ж вдалося зробити такий набір статей, що давав змогу представити у виданні найбільш важливі напрями традиційних і сучасних напрямів філософських досліджень. У подальшому зі зміною сучасних обставин життя на більш позитивні та сприятливі ініціатори і редактори Словника-довідника не виключають можливості другого видання, доповненого деякими іншими статтями.

При читанні статей Словника читач навряд чи не зверне увагу на те, що не всі вони однотипні: справа в тому, що деякі автори в своїх статтях намагались не стільки окреслити зміст, історію та специфіку сфер, що описувались, а подавати авторську версію їх трактування. Це не зовсім відповідає завданням Словника, проте, зважаючи на важливість тих тем, що подані в таких варіантах, редакція включила кілька таких статей у видання, в тому числі – для урізноманітнення його змісту. Сподіваємося на те, що й в такому варіанті Словник може бути корисним студентам, аспірантам, науковцям та всім, кого приваблює філософування.

Редактор Словника-довідника
«Філософія основних сфер та напрямів людської життєдіяльності»
доктор філософських наук, професор В.Л. Петрушенко

Філософія Agile-менеджменту – В. Воронкова
Філософія абсолюту – В. Петрушенко
Філософія алгоритмічного мислення і культури – В. Нікітенко
Філософія буттєвого вкорінення людини – Т. Цимбал
Філософія буття (в основних концепціях та категоріях) – В. Петрушенко
Філософія буття (в короткому історичному огляді) – І. Карівець
Філософія вікових станів людського життя – В. Лімонченко
Філософія виховання – Н. Уманець
Філософія вільного часу – А. Копитко
Філософія влади – В. Кривошеїн
Філософія вчинку - С. Повторева
Філософія гендеру - С. Повторева
Філософія героїзму - В. Микольченко, Т. Цимбал
Філософія глобалізації: соціально-філософські підходи - У. Яцишин
Філософія глобалізації: парадигмальний підхід - В. Воронкова
Філософія громадянського суспільства - В. Скворець
Філософія гуманізму - С. Повторева, В. Савельєв, В. Петрушенко
Філософія діаспорального буття – Ю. Шахно
Філософія діяльності - А. Копитко
Філософія дозвілля - У. Хамар
Філософія духовності - Т. Тюріна
Філософія евдемонізму - М. Сінельнікова
Філософія економіки - В. Скворець
Філософія еміграції - Т. Цимбал
Філософія здорового глузду – В. Кривошеїн
Філософія здоров'єзберезувальної діяльності соціального працівника – Л. Клос
Філософія знання – В. Петрушенко
Філософія історичного розвитку – І. Ковальська-Павелко
Філософія історії – В. Скворець
Філософія культури (культурфілософія) – О. Петрушенко
Філософія креативно-інноваційного потенціалу особистості – В. Нікітенко
Філософія креативної освіти – В. Нікітенко
Філософія креативних цифрових технологій - В. Воронкова

Філософія культури (культурфілософія) - О. Петрушенко
Філософія любові – А. Кадикало
Філософія людини – Т. Чолач
Філософія малих справ (малих діл) – О. Петрушенко
Філософія менеджменту – Н. Зеленко
Філософія міфологізації масової свідомості – О. Гойман
Філософія мови – В. Піча
Філософія науки - В. Петрушенко
Філософія ноосферної духовності – Т. Тюріна
Філософія ноосферогенезису людини і суспільства – В. Капіца
Філософія особистості – Т. Чолач
Філософія пізнання – В. Капіца
Філософія повсякдення – І. Карівець
Філософія праці – А. Копитко
Філософія релігії – В. Петрушенко
Філософія сім'ї та сімейних стосунків - Н. Уманець
Філософія соціалізації та соціальної адаптації – І. Ковальська-Павелко
Філософія соціальних інституцій – В. Савка
Філософія соціальної роботи - Л. Клос
Філософія соціальності – І. Карівець
Філософія соціуму та соціальних якостей – В. Петрушенко
Філософія співвідношення онтогенезу та філогенезу – В. Кривошеїн
Філософія творчості – В. Капіца
Філософія тероризму – М. Требін
Філософія техніки – О. Чурсінова
Філософія техніки (доповнення) – О. Терешкун
Філософія утилітаризму – М. Сінельнікова
Філософія цінностей – О. Пташник-Середюк
Філософія цифрової людини і цифрового суспільства – В. Воронкова
Філософія часу – В. Ханжи
Філософія штучного інтелекту (історія та концепції) – К. Райхерт
Філософія штучного інтелекту (особливості впровадження ШІ.) –
В. Воронкова

**Філософія основних сфер і напрямів
людської життєдіяльності:
Словник – довідник**

*Відповідальний за випуск С.В. Піча
Комп'ютерна верстка та дизайн обкладинки К.А. Краснощоків*

Підписано до друку 04.07.2022
Формат 60*84/16. Папір друк.№2.
Гарнітура Times New Roman. Умовн. друк. арк. 21,875.
Тираж 300 прим.
Зам № 2022-30

Видавець ФОП Піча С.В.
а/с 5026, м.Львів-53, 79053, Україна
e-mail: novsv2016@ukr.net; <https://ns2000.com.ua/>
+38050-337-58-46

Свідоцтво до внесення суб'єктів видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції: серія
ДК№5069 від 22.03.2016 року, видане Державним комітетом
інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України